

De pensioenen: paradoxen, mythes en verborgen problemen

De uitdagingen waar we de komende jaren voor staan wat de betaalbaarheid van de pensioenen betreft zijn bekend. Tegen 2050 stijgt het aantal gepensioneerden jaarlijks met 1,1 %. In 2000 waren er vier zestigplussers tegenover tien mensen tussen twintig en zestig jaar. In 2030 is die verhouding zes op tien. Het is overigens een algemeen Europees verschijnsel. Maar de Belgische situatie heeft toch een aantal specifieke kenmerken die ik hier wil overlopen. Het gaat over een drietal themata die in sommige gevallen als problematisch kunnen worden omschreven.

1. het groot aantal Belgische gepensioneerden dat in de armoede leeft
2. de solidariteit die in het stelsel zwaarder doorweegt dan het verzekeringsprincipe. Het stelsel heeft aan legitimiteit verloren
3. de Vlaams-Waalse verhoudingen en de discussie over de transfers en betaalbaarheid van de pensioenen.

Ik zal op elk van die drie punten ingaan, maar eerst wil ik even nog een aantal cijfers vermelden die de uitdagingen van de vergrijzing in het juiste kader moeten plaatsen. Jaarlijks publiceert de Vergrijzingscommissie een rapport over de kosten van de veroudering en de ontgroening van de bevolking en die cijfers zien er elk jaar steeds minder rooskleurig uit. Ze leggen een steeds zwaarder beslag op de overheidsfinanciën.

De stelling dat de budgettaire impact aanvankelijk miniem tot onbestaande zou zijn moet worden bijgestuurd. Dat idee moest al enkele keren bijgesteld worden en in 2008 kwam er ineens een smak bij. De extra uitgaven in de sociale zekerheid zullen in 2013 al oplopen tot 1,5 procent van het BBP. In 2007 was nog sprake van 0,8 procent.

Die bijna-verdubbeling heeft een pak oorzaken. Door de tragere groei en de hogere inflatie nemen de sociale uitgaven automatisch een groter deel van de BBP-koek voor hun rekening. De toename van het aantal ambtenaren doet de pensioenen stijgen. In de gezondheidszorg wordt een inhaaloperatie verwacht. En ook de werkloosheid en de kinderbijslagen zullen iets meer kosten dan verwacht.

Tussen 2007 en 2030 zullen de sociale zekerheidsuitgaven van 22,6 tot 26,9 procent van het BBP stijgen. De voorspelde toename met 4,3 BBP-procent is even groot als het cijfer uit het rapport van 2007. Tussen 2007 en 2050 zullen de sociale uitgaven met 6,3 BBP-procent toenemen. Dat is 0,1 procentpunt meer dan in 2007 voorspeld. In juni zullen we bij de publicatie van het rapport voor 2009 merken in welke mate de cijfers nog moeten worden bijgestuurd. Hieronder vindt u de tabel uit het rapport van de Vergrijzingscommissie waarbij de kost van de vergrijzing in detail uit de doeken wordt gedaan.

Tabel (Bron: vergrijzingscommissie, rapport 2008)

Tabel 10: De budgettaire kosten van de vergrijzing op lange termijn, in % van het bbp volgens het SCvV-scenario en verschil met het scenario van juni 2007

Componenten van de budgettaire kosten van de vergrijzing	SCvV-scenario van juni 2008							Verschil met de resultaten van juni 2007	
	2007	2013	2030	2050	2013-2030	2007-2030	2007-2050	2007-2030	2007-2050
Pensioenen	8,8	9,5	12,3	13,3	2,8	3,5	4,5	-0,1	0,0
- werknemersregeling	4,9	5,2	6,8	7,4	1,6	1,9	2,5	-0,4	-0,3
- zelfstandigenregeling	0,7	0,8	0,8	0,8	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
- openbare sector ^a	3,2	3,5	4,7	5,1	1,1	1,5	1,9	0,3	0,3
gezondheidszorgen ^b	7,0	7,8	8,9	10,4	1,1	1,9	3,4	-0,1	0,1
«acute» gezondheidszorg ^c	6,1	6,8	7,5	8,2	0,8	1,4	2,2	-0,2	-0,1
Langdurige zorg ^c	0,9	1,0	1,3	2,1	0,3	0,5	1,2	0,1	0,2
arbeidsongeschiktheid	1,3	1,3	1,2	1,1	-0,1	0,0	-0,1	0,1	0,1
werkloosheid	2,0	1,9	1,3	1,2	-0,6	-0,7	-0,8	0,2	0,1
brugpensioen	0,4	0,4	0,4	0,3	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0
kinderbijslag	1,6	1,5	1,3	1,1	-0,2	-0,2	-0,4	0,1	0,1
Overige sociale uitgaven ^d	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2
Totaal	22,6	24,1	26,9	28,9	2,8	4,3	6,3	0,0	0,1
p.m. lonen van het onderwijzend personeel	3,9	3,8	3,8	3,7	0,0	-0,1	0,2	0,2	0,1

- Inclusief de pensioenen van de overheidsbedrijven ten laste van de staat en de IGO
- Overheidsuitgaven voor gezondheidszorg en langdurige zorg
- De langdurige zorg omvat de thuiszorg, het verblijf in rustoorden voor bejaarden, in rust- en verzorgingstehuizen, in psychiatrische verzorgingsinstellingen en in initiatieven voor beschut wonen en sommige uitgaven voor bijstand in het dagelijks leven voor afhankelijke bejaarden. De 'acute' zorg omvat de overige gezondheidszorg.
- Vooraf de uitgaven voor arbeidsongevallen, beroepsziekten, Fonds voor Bestaanszekerheid en leefloon

Hierbij wil ik wat extra aandacht besteden aan de pensioenen, omdat het interessant is te zien hoe de kost ervan de komende jaren zal evolueren. De stijging doet zich vooral voor in de werknemersregeling en de ambtenarenpensioenen. De cijfers van de Vergrijzingscommissie tonen ook aan dat de budgettaire kosten van de vergrijzing vooral gedragen worden door de stijgen pensioenuitgaven en de kosten voor de gezondheidszorg.

Het driepijlersysteem (of zijn het vier pijlers?)

Wat de pensioenen betreft pro memorie nog even vermelden dat wij in België een driepijlersysteem hebben, al spreek ik zelf liever over een vierpijlerstelsel. Die vierde pijler heeft zijn belang in ons verder verhaal.

1. Het driepijlersysteem

-1ste pijler wettelijk pensioen

-2de pijler aanvullend pensioen (professioneel zoals een groepsverzekering, pensioenfonds)

-3de pijler individueel pensioensparen (fiscaal aantrekken)

-4de pijler: vastgoed

De pensioenparadox: lage pensioenen maar welvarend

1. Zijn onze pensioenen te laag?

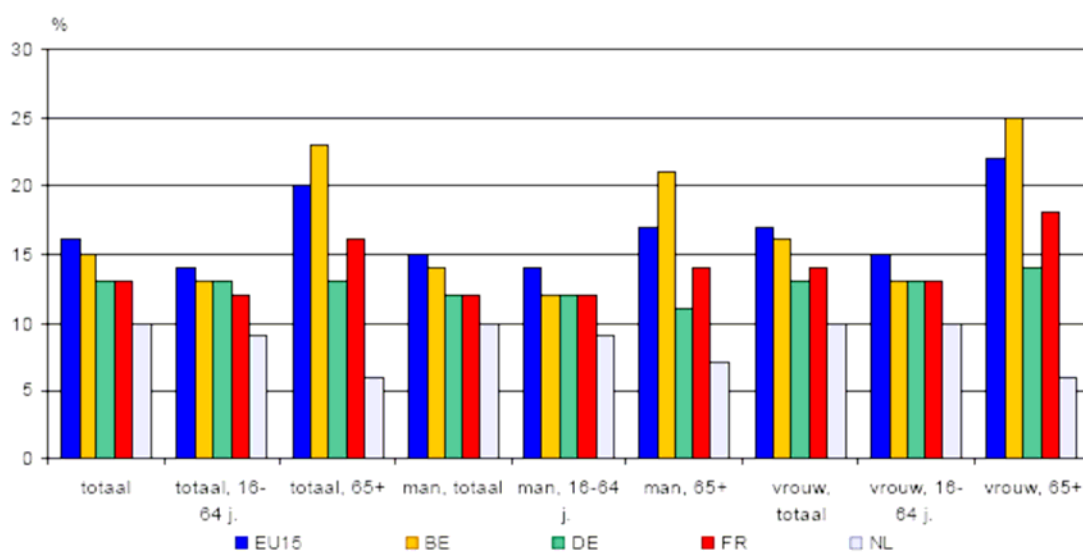
De Europese SILC-cijfers laten er geen twijfel over bestaan: ja. Het gemiddelde pensioen in Vlaanderen bedroeg in 2005 11.906 euro (56% van gemiddelde inkomen Vlaanderen). In Wallonië is dat cijfer 12.896. Ondertussen zijn die cijfers naar elkaar toegegroeid.

In andere EU-landen ligt het pensioengemiddelde tussen 14.000 en 18.000 euro (65 tot 85 % van het gemiddelde inkomen). Met die cijfers moeten we natuurlijk opletten. In Wallonië ligt het gemiddelde inkomen bijvoorbeeld lager zodat het pensioen als percentage van het gemiddeld inkomen hoger uitkomt.

De cijfers over het armoederisico zijn evenmin opbeurend. Arm is iemand met een inkomen dat minder dan 60 procent van het gemiddelde inkomen bedraagt. Dat is het cijfer dat prof. Bea Cantillon (UA) in de meeste van haar studies hanteert. Het criterium dat arbitrair is, maar het blijft een interessante oefening. Zo blijkt dat 30% van de Belgische 65-plussers zich onder die grens bevindt (de Europese armoedenorm die bepaalt dat de grens tussen arm zijn en niet op 860 euro ligt voor een alleenstaande en 1805 voor een gezin met twee kinderen). Dat is vijfmaal meer dan Nederland. De minimumpensioenen in België bedragen in het werknemersstelsel 937 euro per maand voor een alleenstaande en 1171 euro voor een gezin. Kijken we naar de zelfstandigen dan verdient een alleenstaande 830 euro per maand en een gezin 1103 euro. En de toekomst ziet er niet rooskleurig uit. Tegen 2011 is 41% van de 75-plussers arm en tegen 2021 is dat 44%

Het armoederisico of de kans dat iemand arm wordt ligt voor gepensioneerden in België hoger dan in de rest van de Europese Unie. Het is de jongste jaren ook toegenomen. Voor de hele Belgische bevolking bedraagt het armoederisico 14,7 procent. Voor 65-plussers loopt het op tot 20,8 procent, voor 75-plussers tot 26,9 procent. De cijfers houden wel geen rekening met de vermogens. Omdat die bijna altijd als kapitaal uitbetaald worden, zitten daarin in ons land ook de opbrengsten van de tweede en derde pensioenpijler.

Figuur 5: Armoederisico volgens leeftijd en geslacht, in %

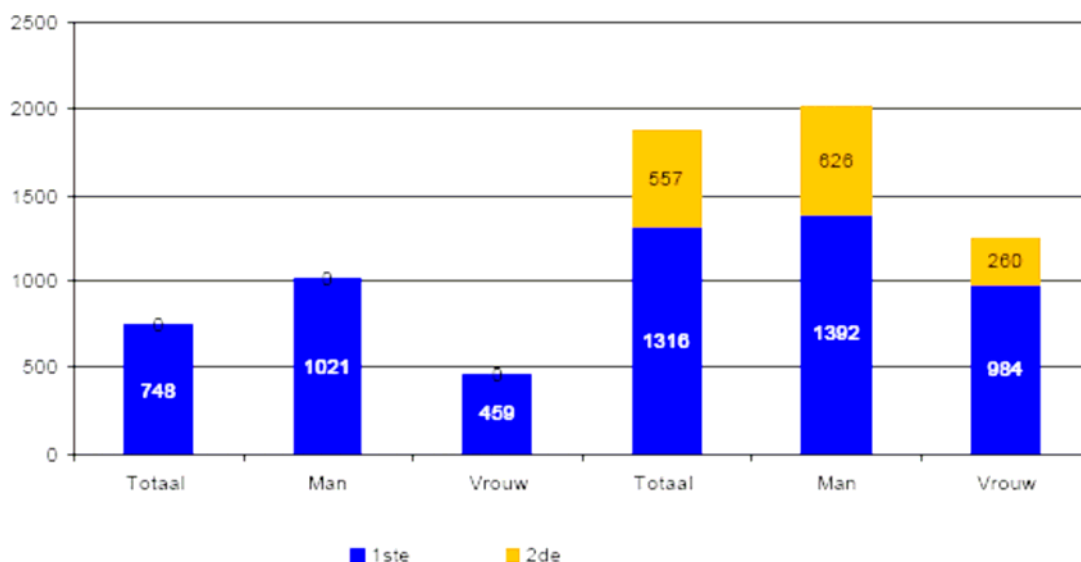
Bron: Eurostat/EU-SILC 2006 (inkomen 2005)

Bron: rapport Vergrijzingscommissie 2008

Daarom moeten we met die cijfers ook opletten. In België is er sprake van een soort van pensioenparadox. Als we nagaan hoeveel ouderen afbetalingsmoeilijkheden hebben, al of niet op vakantie kan gaan of over een auto, TV, GSM of computer beschikt en in staat is onverwachte kosten op te vangen dan scoren de Belgen op Europees vlak zeer hoog. Acht op de tien Vlaamse ouderen hebben een eigen woning. Daarnaast hebben velen nog een financieel vermogen via sparen, beleggingen en pensioensparen.

Uit het onderzoek blijkt ook dat het grote probleem zich situeert bij de gepensioneerden die een laag pensioen hebben, geen eigenaar zijn en niet kunnen sparen. Zij vallen onder de noemer consistente armoede. 11% van de Vlaamse gepensioneerden is consistent arm zo toont het Cantillon-onderzoek aan. Ook de vergrijzingscommissie wijst in die richting.

Figuur 21: 1ste en 2de pijlerpensioen naar geslacht
gemiddelde bruto maandbedragen (in euro)

Bron: "Het marcus-effect in de tweede pensioenpijler", Prof. Jos Berghman, met gegevens uit het Pensioenkadaster 2004.

Bron: Rapport Vergrijzingscommissie 2008

De bovenstaande grafiek legt de vinger op de wonde. Ze geeft het gemiddelde pensioen aan op maandbasis voor gepensioneerden die enkel over een wettelijk pensioen beschikken en voor gepensioneerden die eveneens een aanvullend pensioen genieten. Daaruit blijkt dat het tweedepijlerpensioen eerder een aanvulling is voor gepensioneerden met een relatief hoog wettelijk pensioen. De gepensioneerden met een laag inkomen blijven in de kou staan.

Moeten we daaruit besluiten dat het met onze gepensioneerden zeer slecht gaat?

Zowel het negativisme van een Cantillon als het positivisme van andere onderzoekers wil ik relativeren. Bovenstaande tabel is interessant in het kader van de pensioendiscussie.

Al deze cijfers moeten gewoon op een objectieve manier op een rij worden gezet en moet de hele vermogenssituatie in ogenschouw worden genomen. Een volledige weergave van de algemene levensstandaard valt niet af te leiden uit de vervangingsratio's.

Dat belet echter niet we ons vragen moeten stellen bij die vervangingsratio's. Voor mij blijft het pensioen als deel van het laatste loon een cruciaal gegeven. In België ligt dat op 64% terwijl het OESO-gemiddelde 72% bedraagt. In slechts 9 van de 30 OESO-landen is dat laatste cijfer lager. Nochtans is het zo dat ons land 9,3 % van het BBP aan pensioenen spendeert tegen 7,7 in de andere OESO-landen. Dus telt ons land veel gepensioneerden, maar de pensioenen zijn te laag.

Hier is dus iets verkeerd aan. De vraag is: Wat?

Voor mij is het duidelijk dat de belangrijkste oorzaak van de lage pensioenuitkeringen werk is. . 67% van de Belgen tussen 15-64 heeft een job, in Nederland is dat 79%. Meer mensen die werken betekenen maar sociale bijdragen om de RSZ te schragen. En ouderen die langer werken staat ook gelijk met minder pensioenuitgaven. De werkgelegenheidsgraad van de 55-plussers is nog altijd een schande. In België bedraagt die amper 4 procent terwijl die in de EU 46,6 procent bedraagt.

Er zijn de voorbije jaren verschillende oplossingen geformuleerd om de pensioenen betaalbaar te houden. Een verhoging van de werknemersbijdragen is geen optie, want de fiscale en parafiscale druk ligt in België al erg hoog. Lagere uitkeringen zijn evenmin mogelijk.

De oplossing is voor mij dus duidelijk: Mensen moeten gewoon langer aan het werk, we kunnen het niet voldoende herhalen. Zo kan de vervangingsratio ook verhoogd worden. Er zijn verschillende pistes die we hier kunnen bewandelen.

-Een bonusmalusysteem is nodig. Dat wil zeggen dat wat men voor de zelfstandigen heeft afgeschaft opnieuw moet worden ingevoerd en uitgebreid naar alle werkenden. Een duidelijke sanctionering qua pensioenuitkering voor iedereen die voor zijn 65ste stopt met werken. Een bonus geven voor iemand die langer werkt is onvoldoende.

-De pensioenuitkering kan worden gekoppeld aan de levensverwachting. Dat gebeurt in een aantal Scandinavische en moet ook bij ons kunnen.

-Aanvullende pensioenen moeten worden gepromoot. Dat cijfer ligt nog altijd te laag. 57% van de werknemers uit de privé-sector doen aan tweedepijlersparen, 47% aan derde pijlersparen. 75% als streefdoel is veraf. Dit moet verder gepromoot worden.

Dat gebeurt nu gelukkig ook voor het overheidspersoneel in de lokale besturen dat contractueel werkt. Voor hen zal weldra een tweede pijler pensioensparen worden uitgebouwd. Overigens zou het geen slechte zaak zijn om een deel van dat pensioensparen bij pensionering als rente uit te betalen, in plaats van het hele kapitaal te storten.

-Een verhoging van de vervangingsratio

Econoom Koen Algoed pleit voor een verhoging van de vervangingsratio (het pensioen als percentage van het laatste loon). Hij denkt dat de pensioenuitkeringen kunnen verhogen door de minimumpensioenleeftijd op 62 of 63 jaar te zetten en een pensioenbreuk van 1/40 per loopbaanjaar in te voeren in plaats van 1/45. Zo worden de mensen gesanctioneerd die vroeger met pensioen gaan, aldus Algoed.

-Het aanpakken van de ambtenarenpensioenen

Een aantal aspecten van de ambtenarenpensioenen moeten we in vraag kunnen stellen. Ik heb het dan niet over de ambtenaren die nu met pensioen gaan maar wel de nieuwe groep ambtenaren. Dat hun pensioen wordt berekend op basis van hun laatste vijf jaar of laatste jaar carrière is voor mij onaanvaardbaar geworden. Men mag niet vergeten dat de waarde van de ambtenarenpensioenen door de gestegen levensverwachting intrinsiek is toegenomen.

-Het aanpakken van de gelijkgestelde periodes

Een hele reeks periodes dat men niet gewerkt heeft worden toch in rekening genomen voor de berekening van het aantal jaren dat men heeft bijgedragen tot het pensioenstelsel. Ook hier moeten we met de kom door gaan.

-De opeethypotheek: eigenaars van hun woning kunnen dat huis als onderpand gebruiken om een lening aan te gaan.

Als één of meerdere van deze maatregelen genomen worden, dan blijven onze pensioenen volgens mij betaalbaar.

2. Is het pensioenstelsel nog legitiem?

Maar het stelsel kampt nog met andere problemen die vaak uit het oog worden verloren. Zoals de legitimiteit van het stelsel.

Zoals we gezien hebben zijn er veel mensen die een volledige carrière achter de rug hebben en een hoog loon hebben verdiend, maar bij hun pensionering toch veel verliezen tegenover het laatste loon. Dat komt omdat de pensioenuitkering geplafonneerd is. Boven de grens van 44.081,27 euro bruto-inkomen per jaar worden de bedragen niet meegerekend voor de berekening van de pensioenuitkering. Gemiddeld komt iemand met een maandelijks brutoloon rond 3200 euro aan dat plafond. Maar de pensioenbijdragen zijn níét geplafonneerd. Met andere woorden: het Belgische pensioenstelsel, dat oorspronkelijk een systeem van sociale verzekering was, is meer en meer een instrument voor inkomensherverdeling geworden.

Bovendien heeft men wel regelmatig de minimumpensioenen verhoogd. Dat is op zich geen slechte zaak. Zoals we gezien hebben liggen de pensioenuitkeringen in België laag in vergelijking met andere Europese landen. Maar door de plafonnering van de uitkering is de 'uitkeringsspanning' tussen de hoogste en laagste pensioenen steeds kleiner geworden.

Het Planbureau berekende dat het aantal werknemers dat meer verdient dan het loonplafond, in 2050 56 % van de bedienden bedraagt en 15 % van de arbeiders. Zij zullen een inkomen hebben dat hoger ligt dan het plafond dat de basis vormt voor de pensioenberekening. Het bedrag boven het plafond wordt niet meegerekend voor de uitkering maar wel voor de bijdragen.

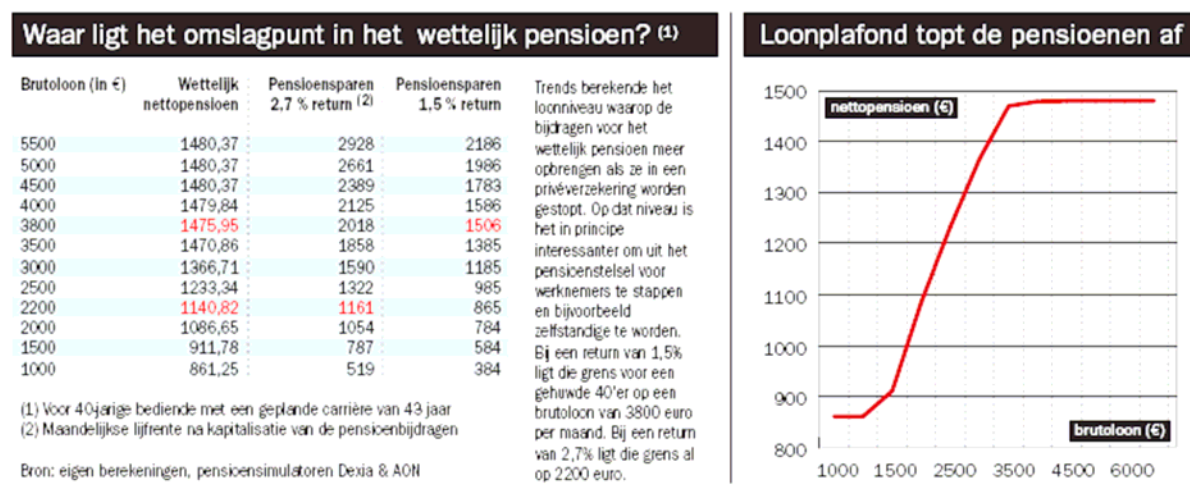
Dat loonplafond heeft verregaande effecten. In een artikel dat ik anderhalf jaar geleden voor Trends schreef nam ik de proef op de som en koos een fictieve mannelijke Belg van veertig jaar oud die in 1989 aan zijn carrière begon en van plan is te werken tot zijn 65ste en dus een loopbaan van 43 jaar zal hebben. Met een aantal simulatoren hebben we berekend wanneer die man het loonplafond bereikt. We zijn ook nagegaan op welk punt de bijdragen voor het wettelijk pensioen meer opbrengen als ze in een privéverzekering worden gestopt. Met andere woorden: vanaf welk loonniveau begint de solidariteit te spelen?

Uit de berekening blijkt dat die man met zijn huidige brutosalaris van 4050 euro per maand al aan het loonplafond zit. Hij kan bij pensionering rekenen op een nettopensioenbedrag van 1480,37 euro per maand, het maximum in zijn geval. Verdient hij pakweg 5000 of 6000 euro per maand, dan ligt dat pensioenbedrag even hoog.

In tweede instantie zijn we nagegaan wat er zou gebeuren als de pensioenbijdragen van die man in een fonds gestoken worden en de bijdragen worden gekapitaliseerd.

Via een paar simulatoren hebben we de werknemersbijdrage voor het pensioen - 7,5 % van het brutoloon - in een kapitalisatiesysteem gestoken en dat kapitaal wordt na pensionering als maandelijkse lijfrente uitgereikt. Wanneer de lijfrente meer bedraagt dan het wettelijk pensioen, is het in principe voor een werknemer voordeliger om uit het wettelijke stelsel te stappen. Volgens onze berekeningen bevindt die grens zich op een maandinkomen van 3800 euro. In dat geval ontvangt hij na kapitalisatie een maandelijks pensioen van 1506 euro, wat hoger is dan het wettelijk pensioen van 1480,37 euro. Natuurlijk hangt het opgespaarde bedrag af van de return. Volgens experts is een return van 2,7 % een redelijke maatstaf. In dat geval is het omslagpunt 2200 euro bruto per maand. Dat betekent dat voor steeds meer Belgen de bijdragen eigenlijk zuivere belastingen zijn geworden, omdat de extra sociale bijdragen niet tot extra uitkeringen leiden.

Bron: Trends, november 2007

Moet ons pensioenstelsel daarom overhoop worden gegoid? Zeker niet. Het is normaal dat een deel van de bevolking meer haalt uit het pensioensysteem dan het bijgedragen heeft en omgekeerd. Dat heeft te maken met de maturiteit van ons repartitiestelsel, waarbij de huidige actieven betalen voor de huidige gepensioneerden. De eerste generatie die na de oprichting in het systeem stapt, is het best af: ze ontvangt een pensioen en heeft nooit voor een eerdere generatie moeten betalen.

Daarnaast is er het zogenaamde solidariteitsprincipe. Solidariteit moet ervoor zorgen dat de zwakkeren of zij die niet zo'n hoog bedrag hebben bijgedragen, toch over een degelijk pensioen beschikken. Hogere inkomens hebben daar op zich geen probleem mee. Maar ons stelsel is een combinatie van solidariteit en verzekering. Een toenemende groep betaalt hoge bijdragen voor een verzekering, maar krijgt er steeds minder voor terug. Het verzekeringsprincipe wordt dus afgezwakt. Bovendien zijn er niet alleen de loonplafonds.

De voorbije tien jaar is vooral de nadruk gelegd op de verhoging van de laagste pensioenen. Op zich geen slechte zaak, maar als het solidariteitsprincipe te zwaar begint te wegen, wordt het voor een steeds grotere groep mensen minder aantrekkelijk om in het wettelijke systeem te stappen. Veel kaderleden kiezen voor een salary split, richten een managementvennootschap op of meten zich het statuut van schijnzelfstandige aan. Allerlei extralegale voordelen zoals wagens, gsm, privéverzekeringen en aandelenopties moeten ook in dat kader worden gezien.

Een herplafonnering van de bijdragen zou nuttig zijn om die ontwijkingen te vermijden: die vernietigen trouwens toegevoegde waarde. Er wordt te veel tijd en energie gestoken in fiscale spitstechnologie.

Het probleem van een herplafonnering van de bijdragen is dat de staatskas daardoor heel wat geld misloopt. En dat zien de vakbonden bijvoorbeeld niet zitten. Het ACV gaat akkoord dat het verzekeringsprincipe door de plafonnering van de pensioenen te veel wordt aangetast. Maar het is er geen voorstander van om de sociale bijdragen op de hoge lonen te plafonneren, want het slaat een bijkomend gat in de financiering van de sociale zekerheid en zet het pensioenstelsel nog meer onder druk. Volgens de vakbond moet "het verzekeringsprincipe in de sociale zekerheid verlopen via een koppeling van de pensioenmaxima aan de evolutie van de welvaart". De Studiecommissie voor de Vergrijzing houdt in haar simulaties hier ook rekening mee. Het invoeren van bijdrageplafonds lijkt dus geen optie, vooral omdat de demografische schok van de vergrijzing zich aandient. Oplossing situeren zich eerder in de richting van de voorstellen die hierboven geformuleerd zijn om de betaalbaarheid van de pensioenen te kunnen blijven garanderen. Het verder promoten van aanvullende pensioenen kan hier cruciaal in zijn. Maar dan moet de democratisering zich hier ook doorzetten.

3. Wordt Vlaamse pensioenlast te zwaar om dragen?

Een vaak gehoorde voorspelling is dat de transfers in de sociale zekerheid tussen Vlaanderen en Wallonië de komende jaren zullen afnemen omdat Vlaanderen sneller vergrijst. Meer nog: de transfers van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel drogen de komende jaren gewoon op en de kans bestaat dat Vlaanderen tegen 2030 zelfs een netto-ontvanger wordt. Tenminste, dat is de analyse van de Nationale Bank (NBB). De vergrijzing laat zich in Vlaanderen de komende jaren inderdaad sterker voelen dan in Brussel en Wallonië en dus vloeit steeds meer pensioengeld naar Vlaanderen.

Vlaanderen was volgens de NBB al in 2005 met 417 miljoen euro een netto-ontvanger voor de pensioenen. Nu is het zelfs een netto-ontvanger geworden van 838 miljoen euro. Maar dit 'tekort' wordt ruimschoots gecompenseerd omdat Vlaanderen een nettobetaler is van onder andere werkloosheidsuitkeringen (864 miljoen euro) en kinderbijlagen (121 miljoen euro). Dat er zoveel geld uit Vlaanderen wegvloeit (bijna 6 miljard) is volgens de studie voor 80 % te verklaren door de overdracht van overheidsontvangsten. Dankzij de hogere werkgelegenheidsgraad betalen de Vlamingen nu eenmaal meer belastingen.

Volgens verschillende scenario's van de NBB begint dat transferegeld de komende jaren drastisch te dalen. Als de werkgelegenheidsgraad in Brussel (54,8 %) en in Wallonië (57 %) niet toeneemt, blijft Vlaanderen in 2030 een nettobetaler, maar de bijdrage krimpt dan wel van 2 tot 0,8 % van het BBP. Reden: een steeds groter deel van de uitgaven voor gezondheidszorg en pensioenuitgaven komt in Vlaanderen terecht.

Bij de studie van de NBB moeten we wel een aantal bedenkingen plaatsen. Zo zijn de demografische prognoses van de NBB zijn zeer gunstig voor Brussel. De resultaten hangen dus af van de voorspellingen. Bovendien is de pessimistische hypothese waarbij de werkgelegenheidsgraad in Brussel en Wallonië dezelfde blijft niet de meest pessimistische. Aangezien de bevolking op beroepsleeftijd in die gewesten toeneemt, betekent een constante werkgelegenheidsgraad dat het aantal werkenden eigenlijk stijgt. De NBB had dus een hypothese moeten toevoegen waarbij de werkgelegenheidsgraad daalt omdat er meer mensen op de arbeidsmarkt komen die geen job vinden. Dat zou natuurlijk niet resulteren in een daling van de transfers.

In een andere hypothese van de NBB bedraagt de werkgelegenheidsgraad tegen 2030 in alle gewesten 68 %. Dat betekent meer jobs in Wallonië en Brussel en dus meer belastingen en sociale bijdragen terwijl Vlaanderen een steeds groter deel van pensioenboek opeist. In dat scenario wordt Vlaanderen een netto-ontvanger. Het naar elkaar toegroeien van de werkgelegenheid vraagt echter een gigantische inhaalbeweging. Volgens berekeningen van KBC-econoom Johan Van Gompel betekent dit dat Wallonië 279.000 en Brussel 61.000 mensen extra aan het werk moeten zetten tegen 2030 terwijl Vlaanderen ter plaatse blijft trappelen. Probleem is dat de NBB er op basis van de voorspellingen van de Vergrijzingscommissie van uit gaat dat de werkgelegenheid de komende jaren stijgt. Maar de studie verwijst niet naar de recente voorspellingen van het Planbureau dat de werkgelegenheidsgraad de komende jaren sneller stijgt in Vlaanderen dan in Wallonië. Dat maakt een omkering van de transfers niet echt geloofwaardig.